

Hardsyssel Historisk Samfund udsender med jævne mellemrum et elektronisk nyhedsbrev til vores medlemmer med stort og småt om arrangementer, hvad bestyrelsen har gang i, og hvad du som medlem kan forvente og glæde dig til.

Historiens Dag er aflyst

Der er skabt tradition for, at Hardsyssel Historisk Samfund den sidste weekend i oktober holder »Historiens Dag« med bl.a. præsentation af årets nye udgave af Hardsyssels Årbog. Historiens Dag var i år berammet til lørdag den 31. oktober i Laugesens Have ved Videbæk. Men på grund af corona situationen og uvisheden om de skærpede sundhedsmæssige forholdsregler og restriktioner, der kan følge med, har foreningens bestyrelse besluttet at aflyse Historiens Dag i år.

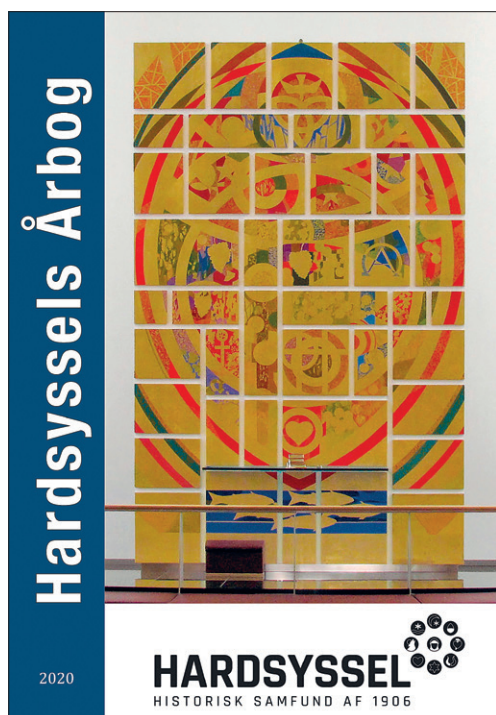
Ved Historiens Dag har medlemmerne af Historisk Samfund haft mulighed for at få udleveret et eksemplar af den nye udgave af årbogen. Ved Historiens Dag i oktober 2019 i multihuset »Hjertet« i Ikast benyttede ca. 60 medlemmer sig af denne mulighed.

Aflysningen af Historiens Dag i år betyder, at alle ca. 625 medlemmer af foreningen får leveret Hardsyssels Årbog 2020 i deres postkasser - enten via privat udbringning af folk fra foreningen eller via postvæsenet. Det sker i løbet af de første 14 dage af november.

Indhold i Årbog 2020

Medlemmerne har grund til at glæde sig til den nye årbog, der i de mange artikler i bogen kommer vidt omkring, både geografisk og i valg af emner. Du kan bl.a. læse følgende artikler af følgende forfattere i Årbog 2020:

- Hans Jørgen Degn: »Kulturspor på hederne i Hardsyssel«.
- Christian Winkel Olesen: »Tidsbilleder fra Thyborøn«.
- Ole Edvard Mogensen: »For 50 år siden – farvel til dampen i Herning«.
- Søren Skadhede: »Øster Skadhede i Bøvling«.
- Ove Navntoft Enevoldsen: »Jordemoderen i Debelmose«.
- Jimmy Munk Larsen: »Forbrydelser og straf i Fjaltring«.
- Anders Villadsen: »Sidsel Marie Jochumsdatter – en sej kvinde i Hammerum Herred«.
- Jon Høgh: »Tipperne og Klitboerne, Heden og Røverne«.

Altartavlen i Thyborøn Kirke illustrerer forsiden på Hardsyssels Årbog 2020.

Laugesens Have ved Videbæk.

Der var over 100 deltagere i årsmødet. De havde god plads og afstand efter sundhedsmyndighedernes retningslinjer i gårdens store hal, der var en perfekt og sikkerhedsmæssigt god ramme om arrangementet.

Emma og Steen Lauridsen, Ringkøbing (i forgrunden) var to af de mange deltagere i sommermødet på Handbjerg Hovgaard.

Historisk Samfunds nye formand, Gudrun Gormsen, der også er redaktør af foreningens årbog.

- Gudrun Gormsen: »Hardsyssel beskrevet i det nye Trap Danmark«.

Årsmøde den 13. marts 2021

Foreningens årsmøde/generalforsamling i 2020 var oprindeligt berammet til den 14. marts i Laugesens Have. Det blev aflyst på grund af coronaen. I stedet blev årsmødet holdt i forbindelse med foreningens sommermøde i september på Handbjerg Hovgaard. Bestyrelsen har nu allerede fastlagt datoen for årsmødet/generalforsamlingen i 2021. Det bliver lørdag den 13. marts i Laugesens Have. Bestyrelsen håber meget, at coronaen da er så meget på afstand, at årsmødet kan gennemføres, og at medlemmerne dermed får mulighed for at opleve de dejlige rammer og smukke omgivelser i Laugesens Have og høre om stedets spændende historie.

Ny formand for Historisk Samfund

Hardsyssel Historisk Samfund har fået ny formand. På et konstituerende møde i bestyrelsen efter foreningens årsmøde/generalforsamling den 6. september på Handbjerg Hovgaard blev Gudrun Gormsen, Mejdal, valgt som ny formand i stedet for Per Lunde Lauridsen, Lem, der på generalforsamlingen ikke ønskede genvalg til bestyrelsen. Per Lunde Lauridsen, der tidligere var museumsinspektør i Ringkøbing-Skjern Museum, er nu direktør i Museum Salting.

Gudrun Gormsen har hidtil været næstformand i foreningens bestyrelse og er også redaktør af foreningens årbog, Hardsyssels Årbog. Hun har været med i bestyrelsen siden 2012.

Ud over Gudrun Gormsen består bestyrelsen af følgende: Bodil Grove Christensen, Aulum (nyvalgt til bestyrelsen på generalforsamlingen i september og ny næstformand), Frode Riber, Krunderup (kasserer), Jens Erik Villadsen, Holstebro/Fjaltring (der bl.a. har ansvaret for foreningens hjemmeside) og Hans Herping, Ringkøbing (sekretær).

Foreningens to generalforsamlingsvalgte suppleanter deltagere også aktivt i foreningens arbejde. Det er Ove Nørholm, Ikast (nyvalgt som suppleant på den seneste generalforsamling) og Per Axelsen, Stauning.

Derudover er tre personer tilknyttet foreningens arbejde med særlige opgaver. Det er Bent E. Hansen, Bording, der

Coronaen satte et aftryk på årsmødet på Handbjerg Hovgaard. Foreningens kasserer, Frode Riber, havde mundbind på, da han tog imod betaling fra deltagerne i mødet.

Bodil Grove Christensen blev valgt som nyt bestyrelsesmedlem i foreningen og Ove Nørholm som ny suppleant.

er redaktør af foreningens avis, Hardsyssel Tidende, Erhard Leach, Ringkøbing, der sørger for grafisk opsætning af foreningens nyhedsbreve til medlemmerne og Hardsyssel Tidende, og Kurt Guldbæk, Vinderup, der har ansvaret for distribution af foreningens nyhedsbreve.

Årsmødet/generalforsamlingen 2020

I sin beretning på generalforsamlingen berettede den afgående formand, Per Lunde Lauridsen, bl.a. om foreningens arrangementer i 2019 – årsmødet på Hotel Lidenlund i Lemvig, sommermødet i Hellig Kors Kloster på Dejbjerg Hede og Historiens Dag i multihuset »Hjertet« i Ikast. Alle tre arrangementer havde mange deltagere. Per Lunde Lauridsen omtalte også de nye initiativer, som foreningen har sat i værk.

Kasserer Frode Riber fremlagde foreningens regnskab for 2019. Det viste et beskedent underskud på 442 kr. Efterfølgende blev årskontingentet for medlemmerne fastsat til uændret 195 kr.

Valg

På generalforsamlingen var to bestyrelsesmedlemmer på valg - Per Lunde Lauridsen, Lem, og Hans Herping, Ringkøbing. På grund af arbejdsmæssige forhold ønskede Per Lunde Lauridsen ikke genvalg. Nyvalgt til bestyrelsen blev i stedet Bodil Grove Christensen, Aulum. Hans Herping genvalgtes.

Det nye bestyrelsesmedlem, Bodil Grove Christensen, er folkeskolelærer i Engesvang og bor i Aulum. Hun er meget aktiv inden for slægtshistorie og underviser bl.a. i emnet. Bodil er også meget engageret i lokalhistorisk arbejde.

På valg som suppleanter til bestyrelsen var Per Axelsen, Stauning, og Henrik Hvas-Busk, Lemvig. Sidstnævnte ønskede ikke genvalg. Nyvalgt blev i stedet Ove Nørholm, Ikast. Per Axelsen blev genvalgt.

Ove Nørholm er tidligere selvstændigt erhvervsdrivende. Han har været medlem af Ringkøbing Amtsråd og derefter regionsrådet i Region Midtjylland. Via bl.a. det politiske arbejde har Ove været meget engageret i kulturelle og turistmæssige projekter og initiativer.

Børge Sørensen, Ringkøbing, og Steen Løvbjerg, Ringkøbing, var på valg som foreningens revisorer. De blev begge genvalgt.

Den hidtidige næstformand, Gudrun Gormsen, overrakte en boggave til den afgående formand, Per Lunde Lauridsen, som tak for hans store arbejde i 8 år for Historisk Samfund.

Tidligere museumsinspektør Esben Graugaard holdt et spændende foredrag om Christen de Linde og hans slægt. Her ses han foran hovedbygningen til Handbjerg Hovgaard, som de Linde slægten ejede fra 1682 til 1846.

På kirkegården i Handbjerg er der en mindesten for slægten de Linde, der ejede Handbjerg Hovgaard i over 160 år.

Den smukke allé op til Handbjerg Hovgaards hovedbygning.

Tak til Per Lunde Lauridsen

Ved afslutningen på generalforsamlingen overrakte foreningens hidtidige næstformand, Gudrun Gormsen, en boggave til den afgående formand, Per Lunde Lauridsen, som tak for hans store og initiativrige arbejde for Handsyssel Historisk Samfund siden 2012, heraf de seneste 6 år som formand. Generalforsamlingen blev ledet af Steen Løvbjerg, Ringkøbing.

Den spændende historie om »Vesterlandets konge« og hans slægt

»Vesterlandets konge. En vestjysk matador og hans slægt på de vestjyske herregårde«.

Sådan lød titlen på det foredrag, som tidligere museumsinspektør på Holstebro Museum, Esben Graugaard, holdt på Handsyssel Historisk Samfunds sommermøde på Handbjerg Hovgaard den 6. september. Bag titlen gemte der sig en spændende historie om Christen de Linde og hans slægt, der ejede Handbjerg Hovgaard fra 1682 til 1846 og gennem årene også en lang række andre herregårde i Vestjylland.

Esben Graugaard bredte med humor og sjove anekdoter den spændende historie ud for ikke færre end godt 100 deltagere i sommermødet. De fik f.eks. fortalt, at

- købmandssønnen fra Holstebro, Christen Linde, købte sin første gård, Stenumgård, i 1670,
- at han i 1678 købte herregården Volstrup i Hjerm,
- at han gennem årene nåede op på at eje en halv snes vestjyske herregårde med et samlet areal på 2.700 tønder hartkorn,
- at han som 78-årig blev adlet »for sin gode forstand og tjenester for fædrelandet« og tog navnet Christen de Linde,
- at han døde som 80-årig i 1704,
- at hans arvinger gennem de efterfølgende år tredoblede slægtens godsimperium til ca. 9.000 tønder hartkorn,
- og at slægtens våbenskjold kan ses i mange vestjyske kirker.

I dag ejes Handbjerg Hovgaard af Susanne og Lars Bonde. De overtog gården i 2011 og driver den med mælkeproduktion fra 300 køer. Der er 200 hektar jord til Handbjerg Hovgaard. Ægteparret driver også Lars Bondes fødehjem i Hodsager, hvor der er mælkeproduktion fra ca. 1.000 køer

De nuværende ejere af Handbjerg Hovgaard, Susanne og Lars Bonde, sørgede for perfekte rammer for og god service til Historisk Samfunds sommermøde.

HARDSYSSSEL TIDENDE

NR. 5 - BLADET UDGIVES AF HISTORISK SAMFUND AF 1906

TIL EN ÅRS - DEN ER

Gratis

Ferring med det daværende historiske Bovbjerg Bædehotel ca 1905, men som det også har set ud i 1945. (Foto: Det Kongelige Bibliotek)

Befrielsen af Bovbjerg 6. maj 1945

Af Jens Erik Villadsen - i foråret 2020 kunne vi fejre 75 året for Danmarks belfrielse. Vi kender alle til dagene efter befrielsen på Bornholm. Men det kendes ikke, at også i Ferring/Bovbjerg måtte man vente nogle dage på freden. Johannes Kaasgaard, der på det tidspunkt var en 25-årig ung mand og boede på landens gård mellem Ferring og Bovbjerg fyr, har fortalt denne dramatiske historie.

Det var nogle mærkelige dage, der fulgte efter den 5. maj 1945. Tyskerne vendte på Hovsø (den gamle Ferring). Natten mellem den 6. og 7. maj var der underligt ro i forstæderne. Vi troede, at det var tyskerne, der monede sig med at skyde deres våben ned. Det skulle vise sig, at det var noget ganske andet. I Ferring var der en hvide russiske og nogle tyske soldater. De var kommet til Ferring efter at have været på en tysk garnison i Vestjylland. De havde været i Ferring i nogle dage, og de havde været i Ferring i nogle dage.

Johannes Kaasgaard her som 80-årig. Han boede på Hovsø (den gamle Ferring) og var en ung lokalhistoriker og forfatter. (Foto: Jens Erik Villadsen)

Det blev til voldsomme kampe ved hotellet, og jeg mener, at der blev skabt nye tyskere og de russere. Russene og polakkerne fik magten i byen, og de anstændige de tyske officerer, som de anstændige i skovene. Der var Ferring, var russerne her. Vi så det hotellet og alle en, hver der var der, og det samme som den en polske soldat ind til os. Han havde to med sig med. Han ville, at vi skulle tage en hest, og så hjælpe med at skyde tyskerne, men vi skulle ikke nogle ingenting.

Hvorfor Ferring igen blev optaget, ved jeg ikke. Men i den dag kunne vi se de fleste soldater. Ferring var det var brolagt, at der var en stigen hest, der var faldet ned. Der kom ganske med deres bytter med ting og sager på hestene og enkelte hestene. Det skulle vi se i dem, var de de forsvaret med med dem. Så kunne vi også i Ferring og Bovbjerg.

Forsiden af gratisavisen Hardsyssel Tidende nr. 5.

og et jordtilliggende på ca. 1.100 hektar

- Vores målsætning for Handbjerg Hovgaard er at drive en økonomisk, moderne mælkeproduktion og skabe en god hverdag for vores medarbejdere, sagde Lars Bonde i sin præsentation af stedet for de mange deltagere i sommermødet. De havde afslutningsvis mulighed for at se gårdens smukke hovedbygning indvendigt.

Femte udgave af avisen Hardsyssel Tidende

I foråret 2020 kunne vi fejre 75-året for Danmarks befrielse. Det er almindeligt kendt, at Bornholm måtte vente længe på befrielsen. Mindre kendt er det, at man også i Ferring/Bovbjerg måtte vente nogle dage på freden. Johannes Kaasgaard, der på det tidspunkt var 25 år og boede på familiens gård mellem Ferring og Bovbjerg fyr, har fortalt den dramatiske historie om befrielsen af Bovbjerg den 6. maj 1945.

Historien kan læses på forsiden af det seneste nummer af gratisavisen Hardsyssel Tidende, der udgives af Hardsyssel Historisk Samfund og netop er udkommet. Det er femte nummer af Hardsyssel Tidende. Avisen er på otte sider og udgives i 2.000 eksemplarer.

Ud over den spændende historie om befrielsen af Bovbjerg kan man i det pågældende nummer af Hardsyssel Tidende bl.a. læse om »i skovens dybe, stille ro« i Klosterheide Plantage, om ideen bag samlingen af de kulturhistoriske museer i Holstebro Kommune, om »Lars Andersens røde dråber« i Ringkøbing, om »var der stukket noget under stolen i Tim Kirke?«, om tekstileventyret Dia-design i Bording og om gamle dages græsgilde.

Det er for dyrt at distribuere Hardsyssel Tidende via postvæsenet. Derfor er avisen lagt frem til fri afbenyttelse og afhentning på bl.a. alle biblioteker og andre offentlige steder, hvor der kommer mange mennesker. Alle medlemmer af Historisk Samfund, der får leveret Hardsyssels Årbog 2020 i deres postkasser via privat omdeling i starten af november, får samtidig et eksemplar af avisen.

Den kan i øvrigt også læses på foreningens hjemmeside www.hardsyssel.org under menupunktet »Tidende«.

Håndsprit omtales ikke i Sundhedsstyrelsens forholdsregler mod udbredelse af influenza i oktober 1918. Men bortset fra det var de fleste af forholdsreglerne dengang de samme, som Sundhedsstyrelsen anbefaler mod udbredelse af smitte med corona i oktober 2020.

Apropos coronaen:

Forholdsregler mod spredning af influenza for over 100 år siden

Vi kender efterhånden nok alle til hudløshed Sundhedsstyrelsens forholdsregler og anbefalinger til, hvordan vi skal undgå spredning af smitte med corona. Faktisk er de ikke så meget anderledes end de forholdsregler, som Sundhedsstyrelsen udstak for 102 år siden i oktober 1918 for at forebygge udbredelse af influenza. 1918 var også et af de år, hvor Den Spanske Syge florerede.

Her er Sundhedsstyrelsens forholdsregler dengang og i datidens sprog og retskrivning:

1. Iagttag den størst mulige Renlighed.
2. Hold Haanden for Munden, når De hoster eller nyser.
3. Pas paa, at ingen hoster, nyser eller taler ind i Ansigtet på Dem.
4. Hold Telefontragten ren, særlig hvor den bruges af mange.
5. Sørg for Udluftning af Værelserne.
6. Hold de raske saa vidt muligt borte fra de syge.
7. Undgaa unødvendig Besøg hos de syge.
8. Staa ikke for tidligt op efter sygdommen.
9. Undgaa Steder, hvor mange Mennesker er samlede.
10. Udsæt større Møder og Forsamlinger.
11. Kør ikke mere end nødvendigt i Sporvogn.
12. Sørg for, at Børnene er saa meget som muligt i fri Luft.

Den opmærksomme læser vil dog nok kunne konstatere, at forholdsreglerne i 1918 bogstaveligt talt ikke helt kan sammenlignes med Sundhedsstyrelsens retningslinjer, som de er udformet i dag for at forebygge udbredelse af smitte med corona:

- For det første er retningslinjen i dag, at vi skal hoste og nyse i ærmet og ikke i hånden.
- For det andet er det efterhånden de færreste, der har en »telefontragt«. Mobiltelefonen har taget over de fleste steder og er personligt eje.
- For det tredje er der ikke længere sporvogne i trafikken.

Men bortset fra det: Historien gentager sig!